

[Hartvig Frisch.]

været gjort eller skulde gøres ud i Fremtiden. Det er først, naar Arbejderne bærer frem til virkelig, ny økonomisk Landvinding, at de varigt vil kunne ændre Forholdet.

Og derved nærmer jeg mig den tredje Faktor inden for Arbejdsløshedsproblemet, den, jeg vil kalde den strukturelle Arbejdsløshed, den, der vedrører selve Samfundets Struktur. Det er den, der skyldes manglende Tilpasning til de tekniske og befolkningsmæssige Ændringer, der jo stadig gør sig gældende; det er her, vi finder Aarsagen til den permanente Arbejdsløshed, og den eneste Hjælp herimod er nye Beskæftigelsesmuligheder baade paa Land og i By.

Der har i Forbindelse med den permanente Arbejdsløshed været talt meget om Ungdomsarbejdsløsheden. Det er glædeligt, synes jeg, at vi nu er naaet til særlige Foranstaltninger herimod; men det er endnu mere glædeligt, at det har vist sig, at Problemet i Omfang ikke er saa stort, som man frygtede. Naturligvis, alle Tanker, der fremsættes vedrørende dette, bør tages op til Overvejelse, og det vil jeg ogsaa sige om de Forslag, som skal være fremsat af det ærede Medlem Hr. Søren P. Larsen om Statsstøtte til at faa unge Mennesker ud i Landbruget. Saa vidt jeg kender Forslaget — det er jo kun skitseret —, har det megen Lighed med den Lov, vi har behandlet her i Rigsdagen om Tilskud til Merbeskæftigelse, og hvis Forslaget i øvrigt falder sammen med de Tanker, der svarer til denne Lov, vil jeg meget gerne, at det tages med ind under vore Overvejelser. Men jeg vil tilføje, at heller ikke dette vil hjælpe paa selve Strukturen, for hvad det der gælder, er Indvinding af nye Raastoffer eller Grundlæggelse af nye Industrier.

Det er en kendt Sag, at Professor Warming allerede for Aar tilbage har peget paa Industriudvidelse som den eneste Vej ud af Arbejdsløsheden, og paa langt Sigt har Professoren uden Tvivl Ret, hele vor erhvervmæssige Historie i de forløbne hundrede Aar viser det. Jeg har set, at en ung Videnskabsmand i Aarhus, Børge Barfod, for nylig i en Undersøgelse, som han har anstillet vedrørende Aarhus Olie-møllens erhvervmæssige Betydning for Byen og Omegnen, har paavist, at mellem 6000 og 10 000 Mennesker direkte og indirekte faar Brødet ved denne Virksomhed. Man kan ud fra dette særdeles vel forstaa, at en By som Silkeborg gennem en industriel Storvirksomhed søger at opnaa en lignende Sikring.

Men lige saa rigtig denne Industri-

udvidelse er paa langt Sigt, lige saa vel maa man erkende, at under de nuværende Restriktioner vil enhver Nyudvidelse støde paa den valutamæssige Hindring, der skyldes vor Mangel paa Raastoffer. Danmarks Afhængighed af Raastoftilførsler, som jo skal betales med fremmede Deviser, medfører, at vi ikke kan skabe Konjunkturpolitik med de Midler, som andre Stater har til Raadighed. Saaledes kan vi ikke ved Kreditudvidelser alene sætte Erhvervs-livet i Gang, for enhver Produktionsstigning forudsætter forøgede Raastoftilførsler, og netop disse skal betales med Deviserne, der kun kan skaffes gennem Eksporten. Derfor vil ethvert Konjunkturopsving herhjemme, der søges startet alene paa Grundlag af Kreditekspansion, blive standset, før Kreditudvidelsen har faaet sin fulde konjunkturpolitiske Udløsning.

Under Hensyn hertil kan en Udvidelse af den danske Industri og en Forøgelse af Beskæftigelsesmulighederne kun gennemføres, naar det danske Erhvervs-livs valutamæssige Struktur bliver forandret. Det vil betyde, at en Del af de til Raadighed staaende Valutamængder, som i Dag finder Anvendelse til andre Formaal, skal bruges til Industriens Raastofforsyning.

Det, jeg her peger paa, er den dybeste Vanskelighed ved at overvinde den strukturelle Arbejdsløshed i det danske Samfund. Det er de Problemer, Raastofudvalget har behandlet, og alt hvad der fremkommer, der kan bidrage til ny Landvinding for dansk Raastofproduktion, som igen kan frigøre Deviser til Industriens Raastoffer, bør modtages med den allerstørste Opmærksomhed.

Hvis nu Landbrugere heroverfor vil spørge: Hvorfor skal vi gaa Omvejen over Industrien og ikke nøjes med blot fortsat at udvide Landbrugets Produktion, der jo dog skaffer Deviserne hjem? — ja, saa er efter min Mening Svaret ganske ligetil: En ensidig Udvidelse af Landbrugseksporten vil Kvartal for Kvartal opæde sine egne Muligheder. I samme Maal som Forøgelsen af den fremmede Vareimport — som er Betingelsen for den forøgede Afsætning — skaber Arbejdsløshed herhjemme, i samme Maal vil Mulighederne for Landbrugseksportens Afsætningsmuligheder aftage. Med hver ny arbejdsløs i Byerne synker, et Kvartal senere, Landbrugseksportens Potential.

Venstrepressen vil bibringe Befolkningen den Tro, at det er Valutacentralen, der er Skyld i Nedgangen, og den konservative Presse gaar i naiv Uskyld med ind i Agitationen. Det virkelige Forhold synes i Øje-